

Nat-tervezet kommentár egy otthonoktató szemével...

Nyilvánvalóan elfogult vagyok egy bizonyos irányban, ennek ellenére igyekeztem "függetlenül" átnézni a nemrég publikussá tett Nat-tervezetet. Minden igyekezetem ellenére inkább kritikus véleményem van róla, mint pozitív, de ez azt hiszem több oknak is köszönhető. Még mindig az a véleményem - ahogy ezt korábban már megfogalmaztam - hogy a felszín kapargatjuk, miközben a rendszer egészét érintő változásokra lenne szükségünk. Továbbá a mostani "államosítások" - eltekintve attól, hogy az állam szerint az önkormányzatok tartozásait veszik át az iskolákkal, miközben a másik oldal szerint az iskolákba investált nem kevés tőke államosítása történik - is hatni fognak a rendszerre, ami itt a Nat-ban például egyáltalán nem látszik. De nézzük is az észrevételeket. Előre vettem az általam észlelt helyesírási hibákat azzal a megjegyzéssel, hogy elvileg tanárok állították össze a dokumentumot, így elvárható lett volna, hogy egy picit átnézzék publikálás előtt. Az otthonoktatásunk egyik oka az volt, hogy megláttuk a leendő általános iskola szórólapját... tele volt helyesírási és nyelvhelyességi hibákkal...

Persze mindenki követhet el hibákat, emberek vagyunk. Segítenék tehát a hibák javításában:

Helyesírási hibák:

6. oldal 3. bekezdés első sora: "értékálló és kor igényeinek megfelelő" hiányzó névelő: a

11. oldal alcíme: "Az eredményes tanulás segítésének elvei" ejnye...

15. oldal Arany János Kollégiumi Program: "segítse a tanulmányaiok sikeres befejezését" tanulmányaiok, vagy tanulmányok

18. oldal első sor: "képességgel, hogyváltozatos helyzetekben, szóban és írásban érintkeznitud másokkal" két szóközhiány egy mondatban...

29. oldal 3. bekezdés 2. sor: "és a a nyelvi kompetencia fejlesztése" névelő többlet (talán a korábbi névelőhiány kompenzálása?) :)

30. oldal 2. bekezdés kezdete: "Az mellett az irodalmi nevelés kitüntetett feladata" ejnye... és még szintén itt: "olvasása, és, értelmezése"

30. oldal következő bekezdés: "Az így megszerzett tudásnak nagy szerepe van az érzelmi élet gazdagításában válásában, az empátia fejlődésében." válásában?...

Kritikai megjegyzéseim:

10. oldal 1.2: burkoltan céloz arra, hogy néhány tárgyat össze kellene vonni, illetve új tárgyakat kéne "létrehozni", de ezeket az intézményekre - helyi tanterv - bízta. Kérdés: ha létrehozna egy intézmény egy új tantárgyat, akkor annak a szaktanára honnan készül fel, milyen szakon végez? Nem ad ez a pont egy újabb lehetőséget a szükségtelen vagy túldimenzionált tárgyak létrehozására? Hogy integrálódik ez a későbbi továbbtanulási lehetőségeknél?

Hogyan lehetséges személyiségfejlesztő oktatás egy olyan rendszerben, melyben a 30 fős osztálynál a leadandó tananyag mennyisége akkora, hogy a tanárok a középmezőnyhöz kénytelenek optimalizálni az óráikat? Nézzük meg egy "átlagos" tantárgy "átlagos" tankönyvét, melynek órai anyagát fel kellene dolgozni 45 percben... Ha az órán nem jut idő rá - jelentés, létszám, felelések, számonkérés, stb. -, akkor csak az otthoni munkával lehetne differenciálni, illetve motiválni. Node egy diáknak átlag 6 órája van naponta - tekintsünk most el az egésznapos iskolától -, ha minden tárgyból leckéje van, akkor nem létezik olyan motiváció, melyben minden tárgyra lelkesen tudna készülni. A kooperatív munka - megint érdemes végiggondolni egy-egy tárgy adott órán elsajátítandó anyagát - megszervezése, előkészítése irtózatossá teszi a tanítást, amihez nem párosul egyértelmű "eredmény". A domináns személyiségek, a "jó" tanulók tovább emelkednek, a leszakadók még inkább szembesülnek hátrányos helyzetükkel. Hogy differenciáljon egy tanár az ellenőrzésben és értékelésben? Biztosan jó példa az, ha egy gyenge tanuló - a korábnál valóban jobb - teljesítményét messze túldimenzionáljuk, miközben a jó tanulók eredményét csupán "tudomásul vesszük"? A hátrányos helyzetű, különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű gyermekek egyedi tanulási folyamatait miképpen kompenzálja a rendszer a "végső" értékelésnél? Az érettségi bizonyítvány megléte most még talán képesít... Hasonló problémát jelent a tehetséges diákok felkutatása és képességeiknek fejlesztése, kibontakoztatása. Ez órák alatt nyilvánvalóan nem történhet, vagyis többletterhelés a tanárnak a diáknak és a családnak egyaránt, még akkor is, ha esetleg ezzel kimagasló eredményeket érhetne el egy adott területen. Nézzük meg a diákok jelenlegi terheltségét, és vegyük ehhez hozzá a tanárok képesítésekor kapott tudását is.

11. oldal: egységes, differenciált és egyénre szabott tanulási követelmények... Gondoljunk megint egy átlagos tanórára. Mikor fér ebbe bele, hogy leadjunk egy anyagot a középszintű diákoknak, foglalkozunk a lemaradókkal, és bónuszfeladatokkal lássuk el a jobb tanulókat? S ha esetleg még ez bele is férne, mikor jutna idő a differenciált értékelésekre? Továbbá mennyire erősítené ez az objektív értékelés megbízhatóságát? A Te jelesed más jeles mint az övé... aztán valahogy majd mindketten beilleszkednek a munka világába... ugyanolyan képesítéssel...

13. oldal alulról harmadik sora: "hagyományos magyar történelmi sportok" Ezt valaki elmagyarázná nekem pontosan mit is jelent? Az íjászat, lovaglás hagyományos magyar történelmi sport lenne? Ez számomra újdonság... Továbbá - feltételezve hogy erre gondoltak a fogalmazvány írói - melyik iskolának van saját lovardája, esetleg íj készlete és az ehhez tartozó biztonságos pályája? Érdemes egyébként megnézni - különösen alsó tagozaton - mivel telik egy-egy tornaóra. Mind a saját emlékeim, mind az általam tapasztaltak arra engednek következtetni, hogy ezek az órák voltak a tanáraink lazító órái, megbeszéléseik aktív lehetőségei. Mindeközben jellemzően mi - fiúk - felsőben már fociztunk, a lányok kosaroztak vagy kéziztek általában felügyelet nélkül. És itt nem a (volt) tanáraink, vagy a maiak ellen szólok...

14. oldal: "Az óvodai nevelés kapcsolata az iskolai neveléssel-oktatással. A Nat fejlesztési feladatrendszer szorosan kapcsolódik a kisgyermekkorai fejlesztéshez eligazítást nyújtó Óvodai nevelés országos alapprogramjában megfogalmazott célokhoz." Végre. És pontosan miképpen is? Merthogy ez itt nincsen konkrétan megfogalmazva...

23. oldal: " Mivel egyre inkább felértékelődik a formális, informális, non-formális kultúra- és tudásközvetítő rendszerek, intézmények, szervezetek szerepe, idővel a kötelező iskolai képzés nem nyújthat befejezett, lezárt tudást." Nocsak, akkor mi értelme is van az oktatásnak?...

A további részekből kiemelném az "Életvitel és gyakorlat" közműveltségi tartalmak részét. Ezen belül is az első 4 évfolyamra vonatkozó részt:

"1-4. évfolyam

1. Család, háztartás

A családi élet színtere a családi otthon. Családi feladatok, munkamegosztás.

A külső és belső terek, berendezési tárgyak szerepe.

Háztartási gépek, eszközök, berendezések és funkcióik.

A biztonságos otthon, az otthoni balesetek megelőzése, elsősegélynyújtás.

Egészséges életmód, egészséges ételek.

Tisztálkodás, öltözködés.

Víz- és energiatakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás.

Növények és állatok gondozása a lakásban és a ház körül."

Kezdjük az elején. Napjaink liberális és másokat valamint a másságot is elfogadó továbbá befogadó társadalmában a családi otthon mint olyan kissé fellazult képet mutat. Tekintettel a társadalmi elvárásokra egy összetartozó átlagos család mindkét szülője dolgozik, tehát nem igazán van otthon. Ha mégis, akkor vagy munkanélküli, vagy egyéb speciális okból tartózkodik otthon. Ebből következően jellemzően a klasszikus családi otthonról már nem igazán beszélhetünk, hisz nem élnek együtt a generációk, legtöbbször a gyermekek nem is haza mennek, hanem rokonhoz, szakkörökbe, nagyszülőkhöz, és jó esetben csupán aludni térnek haza. Maradna elvileg a hétvége a klasszikus családi kapcsolatokra, ez azonban jellemzően a család társas kapcsolatainak ápolásának jegyében telik, vagyis a "család" mint olyan - egység és közösség - finoman fogalmazva is a háttérbe szorul...A férfi és női szerepek is meglehetősen kuszákká válhatnak a munkanélküliség vagy az elfoglaltságok függvényében, így a klasszikus férfi női szerepek sem egyértelműek... A külső és belső terekről alkotott fogalmak is meglehetősen vegyesek, elég ha megnézzük a különböző családok anyagi "helyzetét", lehetőségeit. A szelektív gyűjtés hasznosságáról bátran prédikálhatnak a tanárok, ha az otthoni "életvitel" ennek ellentmond. A növények és állatok a ház körül témakör egy városi és egy vidéki gyermek számára - lássuk be - eléggé eltérő lesz... És ez az egész témakör - és ez a legnagyobb kritikai észrevételem - leginkább a családra tartozik, vagyis a szülőknek kellene erről beszélni és ezt átadni. De minél inkább igyekszem az első 4 évfolyam anyagát átérezni és érteni, annál inkább érzem úgy, hogy ez elsősorban a klasszikus család feladata és nem a tanítóé, nevelőé. Persze valószínűleg többen fognak nekem ellentmondani, és nyilván nem is valószínű meg ez a rendszer a legtöbb családban - a fent is említett okok miatt - mégis érzek némi burkolt utalást arra, hogy van létjogosultsága az otthonoktatásnak. Ez különösen a jelenlegi iskolabezárásoknak, összevonásoknak, racionalizálásoknak, anyagi források megszüntetésének, a munkanélküliségi helyzetnek, és még néhány egyéb oknak is köszönhető. Már csupán az a kérdés, hogy ezzel a területtel - az otthonoktatással, a magántanulói státusszal - miért nem foglalkozik a rendszer?...